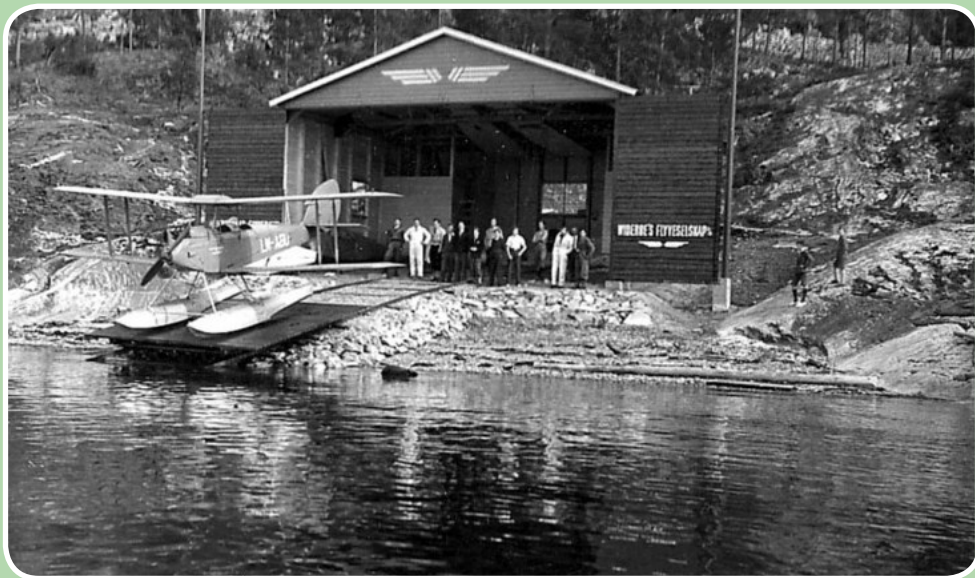

OPPEGÅRD HISTORIELAG

Medlemsblad Nr. 2/2014

Ingierstrand - Widerøes fly og flyhangar.

19. februar 1934 stiftet Viggo Widerøe sammen med broren Arild og tre entusiastiske venner Widerøe's Flyveselskap A/S på Ingierstrand.

Frem til 2. verdenskrig var Widerøes virksomhet knyttet til taxi-, ambulanse-, skole- og fotoflyvning. Selskapets første fly, et Waco sjøfly, ble levert grønnlakkert fra fabrikken, og denne fargen har siden vært selskapets hovedfarge.

Widerøe opererte sin første ruteflygning sommeren 1934. Hver morgen klokken 07.30 var det avgang for post- og passasjerruten Oslo-Kristiansand-Stavanger-Haugesund.

Norges røffe natur, barske vær og lange kystlinje gjør driften utfordrende. I et land med lange avstander og vanskelig fremkommelighet, har folk lenge vært helt avhengige av luftfarten.

Foto: Norsk Luftfartsmuseum.

Oppegård Historielags styre

Fra venstre: Einar Skillebekk, Steinar Karlsrud, Marianne Bonde Hansen, Egil Wenger, Severin Breivik og Finn E. Edvardsen. Nils B. Olsen var ikke til stede da bildet ble tatt.

Styret i Oppegård Historielag har konstituert seg slik:

Egil Wenger, leder, telefon: 97 74 90 02, e-post: egil@wenger.no

Egil Wenger er formelt valgt til kasserer, men funksjonen ivaretas i praksis av Gustav Fredrik Huseby, e-post: fredrik.huseby@gmail.com

Steinar Karlsrud, nestleder, tlf.:95 87 99 36, steinar.karlsrud@hafslund.no

Marianne Bonde Hansen, styremedl., 90976078, marianneboha@hotmail.com

Nils Birger Olsen, sekretær, 41 56 08 85, joru-we@online.no

Severin Breivik, styremedlem, telefon 92 88 84 87, cvrin@live.no

Einar Skillebekk, styremedlem, tlf.:92 05 05 95, skillebekk.einar@gmail.com

Finn E. Edvardsen, styremedl., tlf.:91 14 67 87, finn.e.edvardsen@gmail.com

Web redaktør er Siri Iversen: siri.iversen@gmail.com

Hjemmeside: <http://www.oppegard-historielag.org>

e-post: oppegard.historielag@gmail.com

Postadresse:Oppegård historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn

Revisor: Elisabeth Storløyken

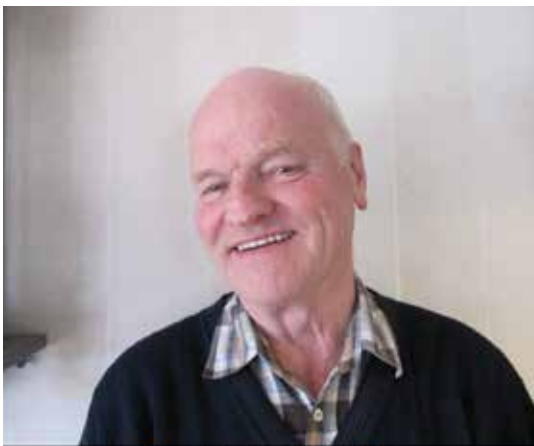
Valgkomite:

Bjørn Egil Jensen (leder), Bjørn Engebretsen og Sverre Christiansen

Redaksjonskomite for medlemsbladet: Nils Birger Olsen, Siri Iversen og Odd Ståle Indreeide

LEDEREN HAR ORDET

Hvert år tror vi at - åh, nå kommer sommeren, så blir det vel roligere i frivillighetsarbeidet også.... Men, nesten regelmessig dukker det opp noe som gjør at vi må ”stå på” litt, også i sommertiden, selv om kvikksølvet stiger opp mot 30 °C. Ikke minst bidrar utgivelse av medlemsbladet sånn omkring skolestart til at stoffet må forberedes og bearbeides i sommertiden.

Akkurat i år har nok forberedelser og deltagelse i planleggingen av kommunens 100-års jubileum bidratt til at ”hodet må være på plass” også i sommertiden.. Møtevirkosomheten har nok tatt en pause, men det er likevel løse tråder som det må nøstes litt på underveis i prosessen. Vi har nok gitt bidrag til de store linjene for vårt engasjement neste år, men en god del uklarheter må bearbeides for å kunne bli konkret i løpet av høsten.

Vinter og vårsesongen har brakt noen av oss i Oppedgård historielag inn i roller utover vår egen midte som vi ikke har vært helt vant med. Det har lenge vært kart at Bjørn Egil Jensen har påtatt seg redaktøransvaret for Follominne inneværende år. Det blir unektelig spennende å se hva som kommer der. Boka kommer vel som vanlig i god tid før julestria. Som dere nok husker, er abonnementet nå inkludert i medlemskontingenten vår. En gang i november blir vel boka sendt ut til dere, da sammen med giroen for medlemskontingent, og for øvrig sammen med kalenderen for 2015, som jo også er inkludert i kontingenten nå. At kontingenten er blitt økt til 300 kroner fra og med i år, på grunn av dette, ser ikke ut til å ha gitt noen negativ virkning for antallet medlemmer.

Vi har i år også vært engasjert i et bok-prosjekt, i regi av Akershus Kulturvernrad. Det blir en slags årbok som tar for seg kvinnekamp og kvinneskjebner i Akershus gjennom de siste 100-150 år. Den har fått tittelen ”Ti vinner-kvinner og en taper”, se egen omtale i bladet.

Lykke til med resten av 2014. Aktivitetene våre starter allerede 30. august, se oversikten på nest siste side.

Egil Wenger

ÅRSMØTEPROTOKOLL FOR OPPEGÅRD HISTORIELAG 6 MARS 2014, SKOGLAND

Dagsorden:

Godkjenning av innkallingen:

Innkallingen var kunngjort i henhold til vedtektene. Enstemmig godkjent.

Konstituering, valg av møteleder, referent og to medlemmer til å undertegne protokollen:

Egil Wenger ble valgt til møteleder, Nils B Olsen til referent og til å undertegne årsmøteprotokollen ble Marita Huseby og Per Wæhler valgt.

Godkjenning av årsberetningen for 2013: Møtelederen gjennomgikk årsberetningen som var gjengitt i historielagets medlemsblad nr 1/2014. Under behandlingen ble det gitt en avklaring av forholdet mellom Oppegård Historielag og Gjersjøelva natur- og kulturpark (GNK). Historielaget er en av de interessegruppene som danner GNK, og er sterkt involvert i arbeidet med Langbygningen. Den har også vært støttet økonomisk fra Historielaget. Det kom også spørsmål om Stokkebåten. Den er straks klar for frysetørring og er planlagt stillt ut i Kolben i forbindelse med Oppegård kommunes 100 års jubileum. Forsamlingen ba historielaget følge opp Stokkebåtens skjebne, da det er et inntrykk at Akershusmuseet og Follo museum er mindre interessert i båten enn det vi er. Årsmeldingen enstemmig godkjent.

Godkjenning av regnskapet for 2013: Regnskapet ble presentert av regnskapsfører Gustav Fredrik Huseby. Det ble gitt en avklaring av det økonomiske forholdet mellom Oppegård Historielag og Gjersjøelva Natur- og Kulturpark (GNK). Det tidligere lånet til GNK er nå omgjort til tilskudd. En del midler som tilhører GNK regnskapsføres av Historielaget av formelle grunner. Historielaget har god økonomi, bl a takket være kalendersalget. Regnskapet ble enstemmig godkjent.

Fastsettelse av kontingent for 2015: Styret foreslo at kontingenten i 2015 skal være den samme som i 2014. Nå ligger både Follominne og kalender inne i kontingentbeløpet. Under dette punktet ble det påpekt at laget har såpass bra med midler at det bør settes av midler til et større prosjekt. En "Gårds-og slektshistorie" for Oppegård er et slikt prosjekt. Styret vurderer dette. Kontingentfastsettelsen ble enstemmig godkjent.

Budsjett for 2014:

Det fremlagte budsjett ble enstemmig vedtatt.

Innkomne forslag: Ingen forslag var kommet inn.

Valg: Valgkomiteen har bestått av Bjørn Egil Jensen, Bjørn Engebretsen og Sverre Christiansen. Følgende sto på valg i 2014:
Egil Wenger, Birger Løvland, Einar Skillebekk og Severin Breivik. Av disse hadde bare Birger Løvland frasagt seg gjenvalg. Valgkomiteen foreslo Marianne Bonde Hansen som nytt styremedlem. Etter årsmøtet består styret av:

Leder Egil Wenger	gjenvalg for 1 år
Styremedlem Einar Skillebekk	gjenvalgt for 2 år
Styremedlem Severin Breivik	gjenvalgt for 2 år
Styremedlem Marianne Bonde Hansen	ny 2 år
Styremedlem Steinar Karlsrud	ikke på valg 1 år
Styremedlem Finn E Edvardsen	ikke på valg 1 år
Styremedlem Nils B Olsen	ikke på valg 1 år

Revisor Elisabeth Storløyken ble gjenvalgt for ett år.

Valgkomiteen bestående av Bjørn Egil Jensen, Bjørn Engebretsen og Sverre Christiansen ble etter styrets forslag gjenvalgt.

Det nye styret konstituerer seg på første møte.

Før årsmøtet var Tore Haugen, leder for redaksjonskomiteen for kommunens jubileumsbok for 100-års-jubileet neste år, invitert for å orientere om boka. Han ga oss noen smakebiter fra innholdet, og oppfordret til forhåndsbestilling av boka, mot å få navnet innført i “Tabularia gratulatoria” i boka.

I pausen, før årsmøtet startet formelt, overrakte Marita Huseby på vegne av Historielaget, blomster til Einar Skillebekk som fyller 70 år og som har gjort en flott innsats for Historielaget og for Gjersjøelva Natur og kulturpark.

Nils B Olsen, referent (sign)

Marita Huseby (sign)

Per Wæhler (sign)

VI HAR OGSÅ VÆRT PÅ EIDSVOLL I ÅR.

Søndag 4 mai arrangerte Oppegård Historielag tur til Eidsvoll. Som historisk intresserte mennesker ville også vi ta del i feiringen av Grunnlovens 200 års jubileum. En tur til stedet hvor vår konstitusjon ble utformet og vedtatt var en naturlig del. Denne gangen ble det full buss, ca 50 deltakere hadde meldt seg. Turen oppover gikk greit og litt før kl 1100 var vi klar for omvisning. Dagen var solfylt, men kald, så vi var glad for at det meste av turen foregikk innendørs. Etter litt

instruksjon om hvordan vi skulle oppføre oss innendørs, ikke ta på noe, ikke lene oss mot noe, følge alle omvisers anvisninger, var vi klar.

Eidsvollsbygningen var tidligere hovedbygningen på Eidsvoll Verk. Sammen med Wergelands Hus, Nordre Paviljong, Søndre Paviljong, Vognremissen, Konservatorboligen og parken som omkranser eiendommen, utgjør Eidsvollsbygningen med inventaret det nasjonale minnesmerket over Riksforsamlingen i 1814. Eidsvoll Verk ble aldri noen over-skuddsbedrift, og Carsten Anker ble slått konkurs i 1822 og måtte oppleve at alt hans verdifulle innbo ble solgt på auksjon i 1823. Noe av det opprinnelige inventaret fra Ankers tid har siden kommet tilbake gjennom kjøp og gaver. Det meste av inventaret man kan se i dag, er imidlertid innkjøpt eller lånt fra andre museer. Eidsvollsbygningen er i dag et av de kulturminner som har vært lengst i statens eie. Helt siden 1851 har dette huset vært et sted hvor vi blir minnet om hendelsene i 1814. Nå har de pusset opp huset, forsøkt å sette det i den stand og med det interiør som fantes der i 1814. Gjennom beskrivelser, dagbøker og bilder har de rekonstruert rommene med tapeter og møbler fra den aktuelle perioden. En del av tapetene er

”Christian Magnus Falsen”

utført med ”blokktrykk” på klutepapir. (Papir laget av gamle tekstiler). Vi fikk se både fruens soveværelse, gjesterommene som ble brukt av Christian Fredrik under arbeidet med Grunnloven. Og ikke minst Rikssalen, opprinnelig husets ballsal ble et sted hvor vi ble minnet om arbeidet som ble utført. Det skjedde ved at en skuespiller kom inn i Falsens skikkelse og fortalte om arbeidet han og Adler utførte.

Fra Rikssalen fortsatte vi til Konstitusjonsrommet hvor Carsten Ankers skrivebord står. På det bordet lå den nye Grunnloven og ble signert av alle de 112 representantene. Bordet er nå pusset opp og har en sølvplate med inngravering til minne om denne viktige hendelsen.

For å få gjennomført det viktige arbeidet med konstitusjonen var det nødvendig med en velfungerende forsyningstjeneste. I kjelleren var det et stort kjøkken

som tilberedte den maten representantene trengte. Kalvesteker ble stekt og brød ble bakt. Det sies at maten var bra, men ganske ensformig. En liten forandring ble det under arbeidet, grupper av Eidsvollsmennene ble etter alfabetisk orden invitert til middag hos prins Christian Fredrik i hans representasjonsrom. Prinsen hadde egen kokk og egne tjenere. Tjenere og tjenestepiker hadde sine rom i kjelleren og alt dette er rekonstruert og de viser hvordan disse var kledd i den daglige dont.

Det ble også god tid til å besøke kafeen og hagen som omgir Eidsvoldsbygningen. Overalt var det mye folk og det var tydelig at stedet er meget populært besøkssted i jubileumsåret. Vi som deltok på turen var også godt fornøyd med opplegget.

Takk for turen! *Referent: Nils Birger Olsen*

Oppegård kirke og kirkesalget i 1720-årene.

Av Siri Rutledal Iversen

Etter Den store nordiske krig som varte i årene 1700-1721, var statskassa aldeles bunnskrapt. For å bedre økonomien satte man i gang et stortiltalt salg av kirker. 632 kirker i Norge ble solgt på auksjon i årene 1723-30 til en samlet sum for ca 200 000 riksdaler. Av disse ble 116 kirker kjøpt av allmuen (det vil si menigheten), 39 kirker ble solgt til lokale bønder, 75 til borgere og hele 397 til embetsmenn. Bykirker og kirker i Nord-Norge og visse andre strøk ble holdt utenfor kirkesalget.

Når noen kunne være interessert i å kjøpe en kirke var det fordi det fulgte med inntekter i form av tiende, landskyld og andre avgifter, for eksempel ved begravelser (utferd), og som nå de nye eierne ville få overta mot å holde kirken og ornamentene i forsvarlig stand. Eierne hadde også plikt til å holde brød, vin og lys til gudstjenestene. Det er lett å tenke seg hvordan dette gikk, for kirkene ble jevnt over dårlig vedlikeholdt og det var så som så med både lys og fornyelse av utstyr mange steder. Helge Fæhn skriver i boka «Gudstjenestlivet i den norske kirke» om at noen steder hadde kjøpmenn rettigheter som eneleverandører på varer som brød og oblater til kirken. Men inventarlistene fra en del kirker på 1600- og 1700-tallet viser at det ikke var uvanlig med egne oblatjern tilhørende kirken. De private eierne ønsket å holde utgiftene så lave som mulig og det var gjerne forbruket av vin det ble mest diskusjon omkring da det var vanskeligere å beregne forbruket og noen ganger kunne det foreligge mistanke om at vinen ble konsumert noe utenom tiltenkt formål. Hvitvin hadde vært det faste siden før reformasjonen, men under blokaden i 1807 brukte man først opp den hvite vinen og gikk deretter over til rødvin, etter hvert utblandet med vann.

En av kirkene som ble kjøpt av embetsmenn var Oppegård kirke på Svartskog. Den gang sto en tømmerkirke her, nybygd og vigslat i 1722, opprinnelig sto en liten stavkirke fra middelalderen her. Det var Nesodden prestegjelds sogneprest Christian Ruge som kjøpte kirken på auksjon på 1720-tallet og i 1740 solgte han den videre til Anthoni Müller, eier av Ljansbruket. Seinere hadde den flere eiere inntil den ble solgt for siste gang i 1847 til kommunen på vegne av menigheten, fra Hans Larsen Sjødals dødsbo.

Hans Christen Mamen, tidligere sogneprest i Oppegård og svært produktiv lokalhistoriker, skriver i sin bok «Kirke og menighet i Oppegård» om sogneprest Christian Ruges nedtegnelser fra 1732 om hvordan gudstjenestene ble fordelt

Modell av Oppegård kirke slik den så ut da Hans Larsen Sjødal eide den. Bildet er fra Willy Østberg: Sjødal gårds- og slektshistorie.

mellom Nesodden kirke og annekskirken Oppegård kirke. Ruge skriver at to søndager på rad var det gudstjeneste i hovedkirken på Nesodden og den tredje søndagen var det gudstjeneste i annekskirken. Øvrige helligdager var det bare gudstjeneste i hovedkirken med unntak av høytider som jul, påske og pinse. Da var det gudstjeneste i begge kirkene på 1.dag, i Oppegård kirke på 2.dag og Nesodden kirke på 3.dag. Ruge forteller videre at de dagene som det er gudstjeneste i begge kirkene så begynte den første kl 8-8.30 og den neste kl. 12.

Det hørte til fem husmannsplasser til prestegården på Nesodden og blant husmannspliktene deres var å skyss prestene over fjorden. Veien fra prestegården til Presteskjær er flere hundre meter og nokså bratt, og det samme er terrenget på Oppegårdsiden. Mamen peker på at det er lange avstander og svært tungvint reisevei mellom Nesodden kirke og annekskirken på Svartskog og at det derfor er mer sannsynlig at Oppegård kirke ble reist av praktiske grunner og neppe på grunn av folkemengden som var svært beskjeden her på østsiden av fjorden.

Utover 1730-tallet kom en rekke forordninger fra kong Christian VI som i holdt prest og menighet sysselsatt. I 1735 kom forordning om helligdagsfreden og tvungen kirkegang hvor pliktforsømmelser medførte bøter eller gapestokk

(deler sto helt til 1965). I 1736 kom forordning om obligatorisk konfirmasjon. I 1739 og 1741 kom forordning om skole og undervisning og 1741 fattigloven for Akershus stift - verdig trengende fikk hjelp fra fattigkassen eller ble innkvartert på gårdene. Uverdige trengende ble sendt til tukthus. Alt dette skulle presten i stor grad følge opp og administrere.

Hans Larsen Sjødal fra Svartskog, som skulle bli den siste private eieren, kjøpte kirken i 1822 av Kristian Pedersen Granerud som på denne tiden bodde på Haslum i nordre Frogn, rett over fjorden. Kristian Pedersen hadde sterke bånd til Vestre Greverud og Sjødal-familien på sin side hadde sterke bånd til Blylaget, en plass under Haslum – det blir en annen historie. Den gamle kirken ble revet i 1875 og materialene ble i stor grad gjenbrukt i den nåværende kirken som ble innviet i 1876.

I 1885 hadde kirken to skip som begge ble solgt på auksjon. Det ene er fra første halvdel av 1600-tallet og befinner seg nå i kirkesamlingen på Norsk Folkemuseum.

Her følger avskrift av salgskontrakten da Hans Larsen Sjødal kjøpte Oppegård kirke. Originalen finnes på Statsarkivet i Oslo:

Jeg underskrevne Christian Pedersen, boende paa Gaarden Haslum, gjør vittterligt: at have solgt og afhændet, ligesom jeg herved aldeles sælger, skiøder og overdrager til Welagtede Hans Larsen Schjødahl, min ejende og ved Skiøde af 12te May, tinglæst 3de December 1796 mig tilhjemlede Oppegaards Annex Kirke i Næssoddens Præstegjeld, for den mellem os mundtlig omforeende Kiøbesumma 50 spd skriver Haltredsindstyre Speciedalere som fyldestgjørende er afgjort. – Thi skal bemeldte Oppegaard Annex Kirke med tilhørende Tiende og øvrige Pertinentier [det som hører til, tilbehør] følge og tilhøre Kiøberen, Hustrue og Deres Arvinger, gjørende sig deraf den Nytte og Gavn som best

viides og lovlig skee kan uden Anke eller Paatale af mig eller Arvinger; hvorfor jeg indestaaer som Hjemmelsmand efter Loven; Det anmærkes forøvrigt at Kirken som meldt overdrages med de samme Rettigheder og Forpligtelser som Forordningen af 25de February 1733 paabyder, saaledes som samme findes indrykket og bestemt i de forhen paa bemeldte kirkeudstædte Adkomster. – Dette til Bekræftelse under vore Hænder og Signeter i Overvær af 2de Witterligheds Widner; hvorhos attesteres at om denne Handel ingen foregaaede skriftlig Contract i Forvejen har været oprettet af os selv eller andre på vore Wegne. – *Folloug Sorenskriver Contoir*, Drøbak den 29de December 1821. – Som Sælger Christian Pedersen Haslum. (LS.) [Loco sigilli, i stedet for segl] Som Kiøber Hans Schjødahl (LS:) Til Witterlighed J. Nordbye J Guim.

E.Sk: Ligesom nærværende Skiøde udviiser at Kirken er overdraget paa den i Forordningen af 25de February 1733 befalede Maade, saaledes indføres ved denne Paategning den i højstmeldte Anordning indeholdende Clausul sålydende: Derhos beholder Kiøberen frie Magt og Ret som hans Ejendom, igjen at sælge, transportere og afhænde Kirken og dens Gods, alt som de selv godt befinder, dog med den Condition at Landskylden og al Rettighed af samme Gods, saaledes som de hidindtil er svaret til Kirken eller ved den nye Matriculs Indrettelse kan blive regleret, saavel som al anden Rettighed af Godset, altid og uforanderlig at være og forblive i Godset prioriteret og berettiget, i hvis Hænder Kirken og dens Gods end maatte være eller komme, saa at Kirkens Indkomster saavel af Landskylden som al anden Rettighed af Godset, ligesaavelsom Tien den altid bliver Kirken vis og uforminsket, hvorledes end ellers med Salg, Transport, Mageskifte eller paa hvad anden Maade af dennem som Kiøbende bliver Disponeret; og saafremt i Kraft af Wores om Kirkerne i Wort Rige Danmark allernaadigst udgangne Forordning af 2de April 1701, Kirkerne ikke holdes i den tilbørlige Stand og Hævd (de Wi dog ikke vil formode) saa de derved til Os skulde forbrydes, og os igjen hjemfalde, da skal tilligemed Kirkerne alt deres Gods og al deres Rettighed og Herlighed saaledes som Kirkerne nu dertil er berettiget, hvor og udi hvis Hænder det maatte være, uimodsigelig og uigjenkaldelig, os igjen hjemfalde, uagtet hva Disposition derved af Wedkommende og deres Arvinger, maatte være skeet. – Datum ut supra [som ovenfor]. – Som Sælger Christian Haslum. Som Kiøber Hans Larsen Schjødahl. Til Witterlighed Ole Larsen. – Peder Svendsen med iholdt Pen. – Til Oppegårds Fattiggasse er betalt 1/4 proC af ovennævnte Sum med 15 s.; Marty 1822 - Reiersen. -

Kilder:

Kjeldearkiv (Lokalhistoriewiki.no): Salg av Oppegård kirke i 1822: http://lokalhistoriewiki.no/index.php/Kjeldearkiv:Salg_av_Oppeg%C3%A5rd_kirke_1822

Lysekrona ble gitt i gave til kirken i 1751 av Mogens Asbjørnsen og Anne Kristine Winsnes, eierne på Søndre Oppegård. Befinner seg på Norsk folkemuseum.

Innskrift: Dene lysekrone er af gud og forfædrene mig tilkommen Mogens Asbjørnsen Seitton og min hustru Anne Hansdatter Winsnes og givet nu af os til Oppeggaards Til et afmindels for os og vores etterkommere af Søndre Oppegård den 15. Decemb. 1751.

NF. 1920-0103AB

Alterkalk fra 1400-tallet som fortsatt er i bruk i Oppegård kirke.

Akerhusmuseet,
0217-142:0035

Kilder forts.:

Fæhn, Helge (1994): Gudstjenestelivet i den norske kirke.

Mamen, Hans Christen (1976): Kirke og menighet i Oppegård.

Myckland, Haakon Falck (1967): Bygdebok for Frogn : gårdshistorie.

Norsk biografisk leksikon: Christian 6. http://nbl.snl.no/Christian_6

Norsk historisk leksikon: Kirkegods: <http://lokalhistoriewiki.no/index.php/Leksikon:Kirkegods>

Wikipedia: Christian VI av Danmark og Norge. http://no.wikipedia.org/wiki/Christian_VI_av_Danmark_og_Norge

Wikipedia: Den store nordiske krig: http://no.wikipedia.org/wiki/Den_store_nordiske_krig

Østberg, Willy (1997): Greverud gårdenes historie.

Stokkbåt-prosjektet i Gjersjøen

En rapport i kortversjon vedr. prosjektgrunnlag og fremdrift for heving av Gjersjøbåten v/prosjektleder Bjørn G. Lunder

Grunnlaget for og start av prosjektet.

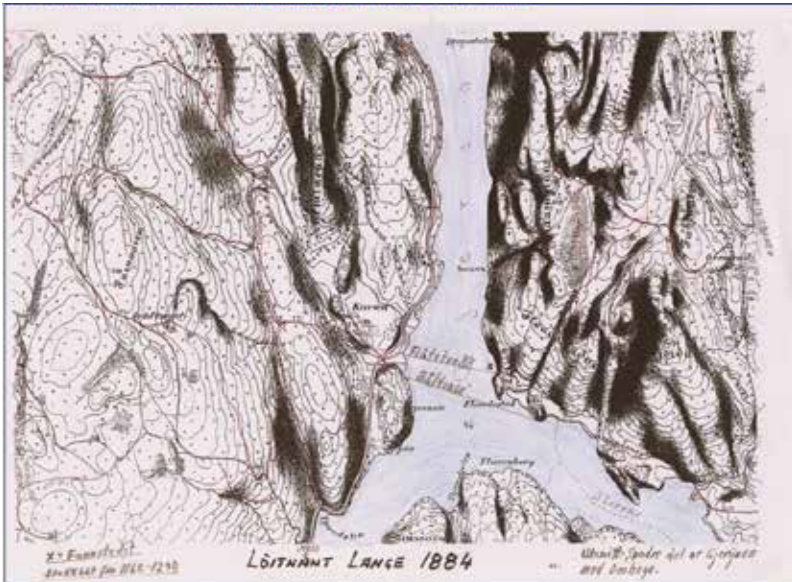
Det er nå rart å tenke på at det alt er 10 år siden jeg første gang, i 2004, fikk tak i en hobby-dykker jeg kjente fra Norges Metallsøkerforening og begynte å undersøke i de gamle ferdselstraseene i Gjersjøen mellom Flåtestad og Kurud gård. Undersøkelsene var inspirert av Eivind Barcas påvisninger og gikk ut på å finne spor etter den trafikk som hadde funnet sted her her i tidligere tider, både med flåter og båter sommerstid- og til fots, eller med hest og slede over isen, på vinterstid.

Litt historikk

Gjersjøen har siden fastlandsisen trakk seg tilbake vært en ferdselsåre. Først som en fjordarm til Bunnefjorden og senere, etter at den ble omdannet til en innsjø, som følge av landhevingen, for ca. 5500 år siden. Tusenvis av mennesker kan i alle disse år ha lagt igjen spor i Gjersjøen ved ferdsel både på langs og på tvers og det er derfor mye å ta tak i.

Det er topografien som bestemmer hvor de første veiene skulle gå, og det er derfor naturlig at hovedoverfartsveien over vannet gikk mellom Flåtestad og Kurud, hvor også Gjersjøen var smalest. Før gamle Mosseveien kom i 1850-60, var det ikke andre veier i området enn oldtidsveien over Svartskogplatået fra Nettet til -Hvitebjørn (nord-syd) og den som førte fra Korsveien,- gjennom vestre Greverud skog, og fra Sætre, ned til Flåtestad med frakt over Gjersjøen til omegnens kirken på Svartskog (øst-vest). At både Kurud gård og plassen Flåtestad, under vestre Greverud gård, i sin tid ble anlagt her, var ingen tilfældighet. Det var for at de lå ved, på den tid, en sentral ferdselsåre. Det ble anlagt rope-stue både på Flåtestad og på Skeisåsen og vi fikk et lokalt sundsted med organisert skyss av trafikken over Gjersjøen med flåte, båter om sommeren og isvei om vinteren.

Disse historiske fakta lå til grunn for historielagets ønske om å gjenfinne spor både på land og til vanns. Vi hadde tidligere dannet en «veigruppe» for å ta vare på kulturminner i utmark. Jeg var med fra starten av i denne. Gruppas medlemmer var alle med på at det var en prioritert oppgave å skaffe rede på oldtidsveiene som førte til og fra Gjersjøen og ferdsels-traseene over denne .På gamle militære kart, fant vi fort veifarene og båtfestene på begge sider av Gjersjøen. Disse kunne også bekreftes av personer som i tidligere tider hadde benyttet traseene bl.a. på sin vei til kirke og kirkegård. (Se bilde på neste side).

Ltn. Langes kartutsnitt fra 1884 av søndre del av Gjersjøen med ferdselstraseer inntegnet.

Det er viktig å være klar over at det i vår kommune ikke var andre kirker og kirkegårder enn den på Gjerdarud /Svartskog, før vi i tillegg fikk en kirkegård og kapell på Li gård. Denne ble først tatt i bruk i 1927/28. I april 1929 var det allerede 30 graver her. Først i 1921 ble det ordnet med lokale til en interim-kirke ved Oppegård stasjon og først i 1932 ble Kolbotn kirke vigslet og tatt i bruk. Dette sier også litt om den trafikk, som før dette, hadde måtte finne sted fra østsiden av Gjersjøen, til kirke og kirkegården på Svartskog. Vi må også huske på at det i tidligere tider var strengere religiøse tradisjoner i vårt land, med offentlig kirkeplikt til gudstjenester på søndager og andre religiøse høytider og hendelser.

Prosjektstart

På dette grunnlag startet historielaget, ved «Veigruppa» (gruppen for kulturminner i utmark), sine søk i ferdselstraseen høsten i 2004. Vi dro ut i båt med ovennevnte og velvillige dykker. Det viste seg snart at sikten nær bunnen av Gjersjøen er svært dårlig. Det var umulig å se noe med det blotte øye på over 6 meters dyp. Det er helt nødvendig med god belysning. Gjennom årtusener har det bygd seg opp et tykt lag mudder, som lett lar seg virvle opp og hindre sikten. Dykkeundersøkelser på dypere vann måtte vi derfor gi opp ved denne anledning.

Vi konsentrerte oss derfor om å undersøke området nær land, der gamle kart viste hvor veifar endte i vannkanten. På grunnen, ved begge sider av den eldste overfartstraseen, hvor det kunne vært anvendt en trekkflåte, fant dykkeren tydelige steinsetninger, som bekreftet våre antakelser. Dette ga mersmak. Vi måtte nå få med dykkere med godt nok utstyr til å kunne gjøre en grundigere undersøkelse.

Våren 2005 startet jeg, som utpekt prosjektleder, jakten på villige dykkere med aktuelt utstyr. Etter en del forespørsler kom jeg i kontakt med dykkerne i Oslo Brannvesen som ga meg tipset om Dykkergruppen «Nordic Explorers» De hadde kompetanse fra kompliserte dykk og rådde over godt utstyr. Jeg kom i kontakt med lederen deres, Tore Lien og vi ble enige om å foreta en innledende rekognosering på forsommeren.

Vi måtte ha et møtested og base for undersøkelsen som hadde veiforbindelse så nær vannkanten og funnstedet som mulig. Mosseveien 95, ved Kurud gård, var mest aktuelt. Eierne der ble kontaktet og viste stor og positiv interesse for å kunne bidra. Stedet har en flytebrygge som det var ideelt å kunne benytte både for ombordlastning av folk og utstyr i båt og til utgangspunkt for dykkere ved direkte svømme- søk i ferdselstraseen. Nødvendige tillatelser til søk ble innhentet fra aktuelle verneinstitusjoner og kommunen med positivt bifall.

Fredag 24. juni møtte undertegnede opp med egen båt ved basen der jeg hentet Eivind Barca som var daværende leder i «veigruppa» og leder av Historielaget, Arno M. Daastøl samt de tre dykkerne: Tore og Svein Lien og Stian Øvergaard fra «Nordic Explorers»

Målet med undersøkelsen var i første omgang å finne spor etter den trekkflåte som historien kunne fortelle om skulle vært anlagt her. Eivind, som hadde vokst opp i Oppegård syd nær Gjersjøen, kunne fortelle at han i sin barndom, ved klart vann, hadde sett tømmerkonstruksjoner på bunden nær vika på Flåtestadsiden. Søket ble derfor i første omgang konsentrert her. Etter en del svømmeundersøkelser nær bunden kunne dykkeleder Tore Lien meddele at de dessverre nå ikke hadde funnet noen flåte, men at de hadde funnet en gammel robåt og noe som de mente var en stokkbåt.

Slik ligger stokkbåten på bunnen i Gjersjøen. Mye mudder og dårlig sikt gjorde det vanskelig å få et klarere bilde.

Da dette sannsynligvis var et fredet kulturminne etter loven, ble Norsk Maritimt Museum (NMM) kontaktet, da det er de som har ansvaret for kulturminner under vann.

NMM ankom med båt og marinarqueologer 4. august og kunne stadfeste at dette var en stokkbåt av eldre årgang. Men de hadde ikke midler hverken til C-14 datering eller heving og konservering av båten. Vi søkte derfor, via gode kontakter i fylkeskommunen, om midler derfra til C-14 datering og tresort-analyse. Denne ble positivt innvilget.

NMM skulle hente opp prøvene, men det skulle dessverre vise seg at de ikke hadde kapasitet til å gjøre dette så raskt som ønskelig.. Det gikk nesten et år uten at noe skjedde derfra.

Sonarundersøkelse 1.

Mens vi ventet på at NMM skulle ta sine prøver, klarte prosjektleder å få Tore Lien og Kai Garseg fra Nordic Explorers til å ta en hurtig-tur i Gjersjøen med sonar, for om mulig å kunne finne noe som det blotte øye ikke kunne i den dårlige sikten. En sådan jobb måtte gjøres med båt med motor, da det trengtes en del trekkraft og fart for å kunne dra og mestre sonaren. En søknad om dispensasjon fra motorforbudet i Gjersjøen ble innsendt til kommunen og innvilget.

Sonarundersøkelsen ble utført ved st. Hans-tider 2006. Undertegnede og Historielagets leder samt Thea Sundt fra «veigruppa» overvar operasjonen fra land. Dessverre hadde ikke operatørene tid til noe omfattende søk. Dette var nærmest en prøve. Grunnet mye oppvrimlet mudder og dårlig sikt ble ikke bildene fra sonaren så bra som ønskelig, men en skanning av bunnen i flåteraseen avdekket imidlertid noe som så ut til å være en flåte. Dessverre var det ikke medtatt utstyr som kunne kople sonaren til en GPS for eksakt lokalisering, men dette vil forhåpentlig bli fulgt opp ved senere søk.

Det løsner

Vi ble utålmodige da vi kom inn i 2006 uten at noe hadde skjedd fra NMM`s side. Jeg fikk da NMM til å gå med på at dykkerne fra Nordic Explorers kunne hente opp to prøver fra båtskroget etter anvisninger fra NMM. En for C-14-datering og en for tresort-analyse.

Dette ble innvilget og utført ved hjelp av dykkerne Tore Lien og Stian Øvergaard høsten 2006. Undertegnede og Karsten Høy fra «veigruppa» stilte opp med båt og bistand fra «Basen» Mosseveien 95

Prøvene ble lagt i tette plastposer og innlevert til fylkesarkeolog Anne Traaholt dagen etter. Hun sørget for å få avsendt disse til anerkjente laboratorier for de ønskede analyser.

Tore Lien (til venstre) og Stian Øvregard hentet opp prøver for C-14-datering.

Svarene kom før jul 2006 og vi kunne offentliggjøre funnene i form av en pressemelding av 08.12.06. Båten var C-14 datert til å være fra 1160 -1290. Den var 4,5 meter lang og 45 cm bred og var laget av en furustokk. Funnstedet ved «flåtraseen» ble nå oppgitt. Til nå hadde vi måtte hold opplysningene for oss selv. Nå kunne de offentligjøres.

Saken fikk umiddelbart positivt oppslag både i lokal-TV, i Østlandssendingen, i aktuell fagblader og i lokalpressen.

Forholdet til kulturvernmyndighetene

Nå kunne arbeidet starte med å få båten hevet. Det ble i den anledning søkt om dispensasjon fra kulturminneloven både til Riksantikvaren og til NMM. Dette ble en lang prosess.

For at Riksantikvaren skulle godkjenne søknaden måtte vi kunne forsikre at båten ble hevet på profesjonelt vis og at den deretter ville bli tatt godt vare på og fagmessig konservert. Vi måtte også vise at vi hadde økonomi til å gjennomføre dette, så båten ikke bare ble dratt på land for å tørke ut og bli ødelagt. Follo Museum (FM) ble kontaktet med forespørsel om at de kunne tenke seg å motta båten etter heving og at konserveringens første faser kunne foregå der, under profesjonelt ansvar. Daværende leder på FM:, Stein Barli var svært positiv til ideen og ville bidra positivt til at vi fikk dette til.

Forholdet til Opegård kommune

For å sikre en god og helhetlig søknad og nødvendige økonomiske midler, ble en arbeidsgruppe nedsatt bestående av Historielagets leder; Egil Wenger, museumsleder på FM Stein Barli og Prosjektleder Bjørn G. Lunder. Vi tok kontakt med daværende ansvarlig ledelse i Opegård kommune; Ordfører Sylvi Graham. Vi fremla mening om at stokkbåten etter konserveringen, burde kunne stilles ut i foajeen i Kolben på Kolbotn under kommunejubileet i 2015 og at kommunen derfor burde bidra med midler så vi kunne få båten hevet. Sylvi Graham var personlig meget positiv til tanken, men måtte legge den frem for politisk behandling i de rette organer.

Dette ble gjort med positivt resultat. Vi ble innkalt til et møte der også Rådmann Harald Toft var til stede. Han ba om at vi måtte lage en konkret prosjektplan og finansieringsplan som viste gjennomføringsevne. Dette ble gjort og medførte etter en del avklaringsmøter og videre behandling i de aktuelle kommunale fora, at vi fikk en kommunal bevilgning på kr. 150.000,-

Dette var det arbeidsgruppen trengte for å formulere den endelige «søknad om dispensasjon fra Kulturminneloven § 14 annet ledd annet punktum, for å heve, konservere og utstille en stokkbåt fra Gjersjøen, Denne ble sendt den 31.03.09.

Riksantikvaren var positiv til vår søknad. Nå gjaldt det bare å få NMM med på laget for å få båten forsvarlig hevet.

Det ble tatt kontakt med lederen for Marinarkeologene der; Frode Kvalø. Dette medførte at arbeidsgruppen fikk et møte med ham 16.10.2008, for å klargjøre vårt syn og komme frem til en løsning som sikret en forsvarlig heving. Kvalø fortalte at de dessverre hadde kapasitetsproblemer og manglet ressurser til å kunne heve båten innen overskuelig fremtid.

Vi foreslo da at NMM spesifiserte en forsvarlig fremgangsmåte for hevingen- og hva som måtte til av utstyr og tiltak for å få båten i gjennom de videre rensing- og konserveringsfaser. Vi foreslo at dykkergruppen «Nordic Explorers» kunne foreta hevingen etter NMM's anvisning og at vi, før dette, skaffet tilveie nødvendig hevingsmateriell og et forsvarlig og solid oppbevaringskar for båten, gjennom den videre konserveringsprosess. Dette ble bifalt av Kvalø som sendte oss et spesifisert skriv som beskrev alle aktuelle faser med nødvendige tiltak og utstyr.

Prosjektleder Bjørn Lunder påtok seg å tegne en arbeidstegning til et solid oppbevaringskar som kunne forsynes innvendig med en syrefast og vanntett membran. På bakgrunn av båtens mål, faglige råd og befaringer ble dette gjort. Arbeidsgruppen hadde da møte med rådmannen og ordfører og fikk innvilget ønsket om at OMA, (Oppegård Miljø og Arbeidstreningssenter), påtok seg oppgaven med produksjonen av karet. Dette for å synliggjøre kommunens engasjement og ellers få gjort den nødvendige jobben raskt og til en rimelig selvkostpris. Kostnadene til materialer og medgått tid skulle faktureres på de bevilgede midler. Rådmannen godtok dette og prosjektleder Bjørn G. Lunder fikk god kontakt med faglig leder på OMA; Kato Wollseth.

I et positivt samarbeide, ble det på bakgrunn av prosjektlederens arbeidstegning og OMA's dyktige og materialkyndige ekspertise, produsert et solid kar. Dette ble utført i to enheter, som kunne sammenstilles med skrueforbindelser. Dette for å lette transporten av karet.

Forberedelser til heving

Etter spesifisering fra NMM, måtte vi for å få en forsvarlig heving av stokkbåten, skaffet til veie en solid aluminiums-stige på 5 x 0,5 m. Denne måtte forsynes med vannfaste kryssfiner-plater mellom vangene og med hulrom for feste av bærestopper. En fuktighetsbevarende fiberduk måtte stiftes til platene og være så stor at den kunne dekke stokkbåten fra begge sider under heving og videre oppbevaring til den kunne legges i karet med vann.

Grunnlaget for heving av stokkbåten (heretter kalt Gjersjøbåten) var nå klart. Gruppen Nordic Explorers ble kontaktet og datoen for heving ble fastsatt til 22.juni 2009.

For å sikre en faglig trygghet under hevingen, var det prosjektlederens ønske at NMM sto for selve utgravingen og plassering av stokkbåten på aluminiums-stigen før heving. Det var også ønskelig at NMM hadde mannskap til å overvære hevingen og for å bistå så sikkerheten under heving, ilandsetting og videre transport ble ivaretatt. Dette sa i utgangspunktet NMM nei til. De hadde faglig forståelse for ønsket, men rådte ikke over økonomiske midler til å bruke sine ressurser på dette nå.

Etter å ha forelagt problemet for fylkesarkeologene Anne Traaholt og Kjartan Fønstelien i Akershus fylkeskommune (FK), sa disse seg villige til å sørge for at FK skulle betale for nødvendig hjelp fra NMM. Dette var prisverdig anerkjennelse og til stor støtte for prosjektet.

Da dette resultat ble meddelt NMM, sa Frode Kvåle seg med en gang, villig til å stille med 3 mann og grave ut båten og sette den på stigen for heving før dette skulle skje. Han lovet også å stille med en marinarkolog som kunne assistere dykkerne under selve hevingen.

Som base for utkjøring av dykkerbåt og ilandføring til lastebil ble stedet Ringnes i Gjersjøens sydende valgt. Her har Brannvesenet ordnet med en nedkjøringsrampe, forsynt med kjetting og hengelås. Prosjektleder tok kontakt med grunneier Fred Hallager Juul som sa seg svært positiv til prosjektet og ga oss tillatelse og nøkkel til kjettinglåsen. Dispensasjon fra motorforbudet i Gjersjøen var innhentet fra Oppegård kommune. Alt var nå tilrettelagt for det videre i prosessen.

Onsdag den 27.juni 2009 møtte prosjektleder opp på Ringnes med den ferdig utrustede aluminiumsstige til avtalt tid og møte med marinarkologene fra NMM. De lastet stigen opp i en medbrakt båt og dro ut for å gjennomføre oppdraget med å grave frem stokkbåten og få plassert den forsvarlig plassert på stigen for heving.

Prosjektlederen reiste så opp til OMA, for å få foretatt transport av karet til det lokale som FM hadde skaffet for formålet. Jeg hadde på forhånd avtalt med transportør om å stille med kranbil. Jeg hadde, i samråd med Stein Barli på FM, avtalt med mannskapene på OMA om assistanse for transporten og til sammenstilling av karet på Drøbak gamle brannstasjon. Der hadde FM leid Plass. Lokalet var formålstjenlig, da det hadde stor vanntilgang og sluk som kunne ta unna for stadig skylning og vannskifte under rengjøring av stokkbåten. Transporten gikk greit, og etter en del rydding, fikk vi plassert og sammenstilt karet, innerst i den delen av lokalet som brannvesenet hadde avsatt til formålet. Her ble karet senere forsynt med en innvendig syrefast og vanntett membran, av et firma som NMM hadde anerkjent.

Gjersjøbåt 2.

Da Marinarkologene kom inn igjen etter endt oppdrag, fikk jeg servert følgende morsomme historie over telefonen fra Kvalø: i motsetning til de øvrige marinarkologene hadde ikke han vært i området før. Som leder, svømte han først ned ved funnstedet i den dårlige sikten og fant en stokkbåt på bunnen og avventet at de andre vile følge etter. De andre svømte ned til kjent båt, men fant ikke Kvalø der. Etter at kontakt var oppnådd ble det nå klart at Kvalø hadde funnet en stokkbåt nr. 2 i det samme området. Den siste noe mindre enn den første.

Det ble tatt tre-prøver av båt nr. 2 og disse ble sendt til analyse. Senere svar fra NMM av 12.11.09, fortalte at denne også var laget av en furu-stokk. C-14

datert til mellom 1030 -1220 altså noe eldre enn båt nr.1. Dette viste jo klart funnstedets betydning i bort imot 1000 år.

Heving og forsendelse til første konserveringstrinn.

Fra NMM fikk vi vite at den vasstrukne båten ville ha en vekt på ca 500 kg. Vi ble derfor anmodet om å skaffe en kranleker i beredskap i tilfelle løftet skulle være for tungt for håndmakt. Da vi returnerte med tom kranbil, etter å ha levert karet i Drøbak, dro jeg og Egil Wenger innom Oppegård båthavn. Der hadde jeg avtalt med lederen, om å få låne en løfteleker med motor. Denne ble løftet opp på kranbilen og fraktet tilbake til Ringnes der den ble sjøsatt. Her møtte vi Arno Daastøl som var med å kjøre lekeren bort til «Beredskapsbasen» ved Mosseveien 97.

Det var en svært dårlig motor og turen tok lang tid før vi nådde målet. Det ble en sen kveld.

Nå var alt klart for heving. På den fastsatte dagen, mandag 22.juni 2009, var det strålende sol med lite vind, akkurat det været vi trengte

for god sikt, sikker heving og frakting av stokkbåten. Dykkerne fra «Nordic Explorers» hadde med seg en stor gummibåt en såkalt «RIB» med kraftig motor. Denne ble benyttet som operasjonsfartøy for oppgaven. Nødvendige tillatelser til dette var gitt fra alle aktuelle instanser. Foruten de 4 dykkerne. Tore Lien, Svein Lien, Bjørn Stubne og Stian Øvergaard og fra «Nordic Explorers» var marinarkeolog Jostein Gundersen fra NMM med for å sikre det faglige ansvar.

Fylkesarkeologene Anne Traaholt og Kjartan Fønsterlien, som hadde vært med å skaffe penger til prosjektet, stilte opp på Beredskapsbasen» i Mosseveien 95. Da båten ankom funnstedet insisterte Fønsterlien på at han ville ut og overvære hevingen. Han hoppet opp i den båt jeg hadde fått låne fra eierne av stedet og rodde ut til de andre. I tillegg var Arno Daastøl og Kjell Dybdal i båt i nærheten for å dekke begivenheten med bilder. Selv gjorde jeg klar en konstruert «Løftevugge» dersom det skulle bli nødvendig å benytte kranlekteren.

Det var knyttet stor spenning til hvor tung og håndterbar stigen med stokkbåten var når den kom opp til overflaten. Båten var jo helt gjennomtrukket av vann. Ville den tåles å løftes på uten å brette eller falle sammen? Vi fikk prøve. Det ble dykkerne Tore Lien og Bjørn Stubne som fikk æren av å gå ned å hente opp stokkbåten. Da den innsvøpte båten på stigen kom til overflaten, grep de andre tak i de påmonterte løftestoppene og «ekvipasjen» ble buksert så den lå vinkelrett med båten. Deretter ble den trukket forsiktig opp på den ene pongtongen og lagt tvers over begge. Dette hele gikk uten uhell og ble en effektiv og tids-
besparende heving.

Heving av stokkbåten

Stokkbåten ble nå forsiktig fraktet inn til Ringnes der kranbilen ventet. Alle deltakere dro da dit. Her ventet et stort oppbud av journalister fra presse og TV. De tok bilder og film og hadde bla. intervju med prosjektleder. Flere av Historielagets medlemmer hadde også møtt opp, så det var ingen ide og benytte kranen. Det var nok av villige hender til å ta i og bære stigen med stokkbåten opp til lasteplanet. Her ble fiberduken forsiktig dratt til side for inspeksjon og fotografering. Deretter ble duken lagt tilbake og lastebilen dro av gårde med stokkbåten til den gamle brannstasjonen i Drøbak. Her var det flere av oss som dro etter for å sikre at stokkbåten ble senket trykt i sitt nye leie i det ventende karet.

Stokkbåten inspiseres etter heving og transport til Drøbak

Gjersjøbåten blir senket i karet på Follo Brannstasjon .

Det hører med til historien at historielaget, etter den vellykkede hevingen av stokkbåten, avholdt en lunsj på Villa Sandvigen, til ære for de frivillige dykkerne fra «Nordic Explorers» Rådmann Harald Toft som stilte fra Oppedgård Kommune og Anne Traaholt som stilte for Fylkeskommunen fikk også ros for sine nødvendige og positive bidrag her. (Se bilde på neste side)

Skål for vellykket Gjersjøbåt-prosjekt!

Merknad:

På grunn av begrenset plass vil prosjektlederen komme tilbake i neste nummer av medlemsbladet med resten av rapporten. Her vil jeg blant annet fortelle om konserveringsprosessen og hendelser under båtens opphold på Follo Museum og hos Studio Västsvensk konservering, der båten nå ligger til frysetørring. Det vil også bli redegjort for tiltak og tanker rundt kommunejubileet og utstillingen av båten i Kolben fra Februar 2015.

Kilder og henvisninger:

«Magnus Lagabøtes Landslov»

«Oppegårds historie» av Eivind Barca,

«Kirke og menighet i Oppegård» av H.C. Mamen

Artikkel om stokkbåtfunnet i «Follominne» 2007 av Bjørn G. Lunder

Artikkel om «Stokkbåtfunnet i Gjersjøen» i Lokallhistorisk magasin nr.2 2010.

av Bjørn G. Lunder.

BILDER FRA HEIMEVERNSHUSET I OPPEGÅRD – IDENTIFISERING AV PERSONER

Historielaget har overtatt samlingen av fotografier som hang i HV huset på Solbråtan. Da bildene ble flyttet forsøkte man å identifisere personene som var av-fotografert. Desverre mangler det mye informasjon her, siden de fleste bildene er fra tiden under og like etter andre verdenskrig. Det vil øke samlingens verdi som informasjonskilde dersom vi klarer å identifisere personene.

I dette nummer av bladet vil vi gjengi to bilder som vi ønsker informasjon om:

HVEM ER MANNEN MED BAZOOKAEN – RAKETTKASTEREN?

HVEM ER KVINNEN I LOTTEUNIFORM TIL VENSTRE PÅ BILDET?

Her har vi informasjon om at bildet er tatt ved Gjersjøen bensinstasjon og at kvinnene var lotter i Opegård HV-område. Kvinnen til høyre er Doris Michaelsen (senere gift Jansen) og mannen heter Aksel Andreas Haugen. Hvis du kan gi oss opplysninger om personene på bildene så ta kontakt med historielaget ved:

Egil Wenger, telefon 97749002 epost egil@wenger.no

Nils B Olsen, telefon 41560885, epost joru-we@online.no

Eller til: Opegård Hilsorielag Postboks 12, 1411 Kolbotn.

E post: post@oppegard-historielag.org

KALENDER 2015

Kalendergruppen er for lengst i gang med kalenderen for 2015. Nå blir det fokus på de 100 årene kommunen vår har eksistert. ”**Oppegård i hundre**” er arbeidstittelen vi benytter.

Hvert kalenderblad dekker et tiår, og vi starter med situasjonen i tiåret før løsrivelsen. Selv om mange av oss har opplevd det meste av tiden vi beskriver, er det forbausende å lese om forholdene i begynnelsen av forrige århundre. E-verkets første abonnenter, to stykker, tente sine lamper i 1917, ellers i bygda var det parafinlamper og stearinlys som gjaldt. Kommunalt vann og avløp lå tiår frem i tiden, brønn og utedo var løsningen.

Vi har mange kilder å øse av i arbeidet vårt, ikke minst Eivind Barcas ”Oppegård kommunes historie” fra 1965 og Historielagets hefte om ”Oppegårds historie” fra 2004, skrevet av Erik Ballangrud. Allikevel kunne vi tenke oss mer, både om tidstypiske episoder og selvfølgelig bilder. Vi synes det foreligger lite fra krigsårene i Oppegård, og beretninger om dagliglivet den gang ville være kjærkomment. Det var knapt med mat, så ”matauk” ble et mye brukt ord. Gressplener ble potetåkre og villagriser, høns og kaniner ga både egg og kjøtt utover det rasjoneringskortene kunne tilby. I bynære strøk sørget velforeninger med parseller (jordstykker) på noen hundre kvadratmeter til medlemmer uten gressplen. Vi vet ikke om dette også fantes i Oppegård.

Bilder fra frigjøringsdagene og 17 mai 1945 ville også vært stas. Film var nok mangelvare, men ikke helt umulig å oppdrive, så ta gjerne en titt i gamle album og send kopi av resultatet til Historielaget.

I neste kalender blir nok stoffet presentert litt annerledes enn tidligere. Det skjer mye på et tiår, så for å kunne gi et dekkende uttrykk for det som ”må” med blir det kortere tekster om de valgte temaene.

Frem til medio oktober vil kalendergruppen lete frem de hendelsene som vi mener i sum gir et bilde av utviklingen i kommunen vår.

For Kalendergruppen
Finn E. Edvardsen

BOK OM AKERSHUSKVINNER FOR 100- 150 ÅR SIDEN

Akershus Kulturvernråd er en organisasjon i historiemiljøet i Akershus. Tidligere har denne organisasjonen utgitt bladet Akershus Imellom. Som historielag i Akershus fikk vi dette bladet regelmessig, men det bladet har ikke kommet ut på et par år. Nå har de bestemt seg for å lage en årbok, og ta opp forskjellige tema i en slik bok hvert år. Første utgaven kommer til å være på markedet i september – oktober i år. Vi i Oppegård, samt en representant til fra Follo, sammen med representanter fra Romerike og Vestregionen, har stått for redigeringen. Boka heter ”Ti vinner-kvinner og en taper.” med undertittel ”En historisk mosaikk om kvinners kamp i Akershus”. Innholdet er en samling artikler knyttet opp mot Akershus for 100-150 år siden.

Boka har tilfredsstillende andel stoff for Follo, og for oss i Oppegård, ”Barfotjentene” av Tone Holte, og stifterne av ukebladet ”Urd” er med. I alt tre artikler er konkret fra Follomiljø. Seks artikler behandler generelle trekk i Akershussamfunnet, og 5-6 er fra Romerike og Vestregionen. Boka kommer i salg gjennom forlag og bokhandler, trolig fra ca. oktober.

Kjøp den om du ser den for salg. Den er verd det. Den kan sikkert egne seg som gave, for eksempel til jul, spesielt kvinner Imellom.?

Illustrasjonen er en faksimile av forsiden. Vi kommer sikkert tilbake til dette ut på høsten, for eksempel i forbindelse med utsending av Follo-minne og vår egen årlige kalender.

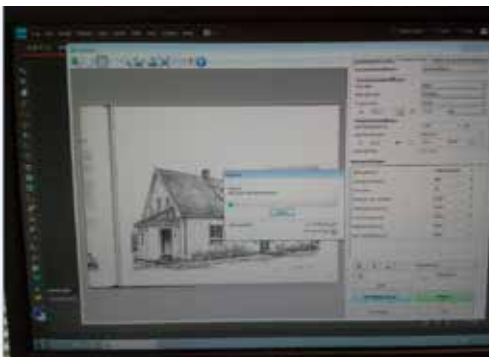
Egil Wenger

Arbeidet med jubileumsboka nærmer seg slutten.

De siste illustrasjonene skannes og manus sjekkes for fullt nå i sommer, det har vært fint lite sommerferie på bokkomiteen. Nå sendes filene fortløpende kapitler for kapitler til Bokproduksjon som jobber med layout, ombrekking og siste finish på korrekturen. Pirkearbeid som register, illustrasjonsliste, faktasider og en hel rad med kart skal også utarbeides med størst mulig nøyaktighet. Tabula gratulatoria kom til slutt opp i flere hundre navn, så det er veldig spennende hva leserne syns når de får bla og lese i boka! Det blir trykking utpå høsten og lanseringsdato er satt til 13. november. Når boka vel er utgitt så vil den bli sendt til alle som har forhåndsbetalt og så snart som mulig og ellers vil den bli solgt flere steder i kommunen, blant annet på biblioteket.

Oppegård bibliotek, bokkomiteen og historielaget samarbeider om et opplegg for foredragskvelder med forfatterne utover jubileumsåret neste år. Det kommer nærmere informasjon om datoer både fra historielaget, i lokalavisa og kommunens diverse nettsteder. Kommunen har opprettet et eget nettsted for jubileet: <http://www.oppegård2015.no> hvor aktiviteter og temaer tilknyttet det kommende jubileet vil bli lagt ut, det er også egen siden for kommunejubileet på Facebook.

Her skannes Olav Skogseths tegninger fra bøkene "50 hus i Follo" og "Gamle hus i Follo", etter tillatelse fra forfatterens familie.

Med over 1000 bilder i bildebasen er det litt av en utfordring å velge ut illustrasjoner. I noen tilfeller mangler det passende illustrasjon og bokkomiteen må ut for å lete hos andre arkiver, bibliotek og databaser. Flere bilder er også kommet til i det siste med fantastisk assistanse fra velvillige hjelpere.

Nytt skrift om Roald Amundsens hjem Uranienborg straks i trykken.

I løpet av høsten 2014 kan man vente seg et nytt tilskudd til Oppegård kommunes blå serie med lokalhistoriske skrifter. Denne gang kommer et fyldig hefte med nyere forskning om Roald Amundsens tid på Uranienborg og ikke minst om eiendommens tidligste historie som ikke har vært skrevet om før.

Det er Ibi Engsbye og Jonny Bastiansen, henholdsvis formidler og konservator, som skrev teksten allerede i 2008 for Follo museum. Av ulike årsaker blir det utgitt først nå etter oppfordring fra Lokalhistorisk fond i Oppegård kommune og velvillig tillatelse fra Follo museum. Det gjenstår noen mindre korrigeringer og så er det klart for trykking. Heftet vil komme for salg på Oppegård bibliotek, Follo museum og Roald Amundsens hjem.

Utgivelsen annonseres seinere i høst.

Ibi Engsbye og Jonny Bastiansen

HVEM GJØR HVA I OPPEGÅRD HISTORIELAG?

Arbeidsgruppene som er ”underbruk” av styret ledes av følgende:

Kulturminner i utmark – Egil Wenger

Aktivitetsgruppen – Einar Skillebekk

Info – gruppen – Nils B Olsen

Kalender 2015 – Finn E Edvardsen

Lokalhistorisk museum – Langbygningen – Marita Huseby

Bygdebok og WIKI, Hjemmeside og Facebook – Siri Iversen

Stokkbåten – Bjørn Lunder

PROGRAM FOR EVENTYR- FESTIVALEN 2014

Fredag 19 september:

Kl 1100 Eventyrstund i biblioteket

Kl 1800 – 2000 **Eventyrstien**. Tradisjonsrik sti gjennom skogen ved Gjersjøen.

Inngang kr 30,-

Lørdag 20 september

Kl 1000 – 1600 **Markedsdag** på torget Kolbotn. Markedsboder, familieprogram og Rotarys bokmesse

Kl 1300 Eventyrstund i biblioteket

Kl 1400 Rasmus og Verdens Beste Band

Søndag 21 september

Kl 1200 – 1500 **Familiedag** ved Gjersjøelva. Utvidet historisk vandring langs elva. Åpent museum, fiske, grilling ved saga og mye mer. Arr: Oppegård Historielag og Oppegård Jeger og Fiskerforening

Kl 1400 – 1700 Olabilløp ved Kolbotn skole. Radarmåling, kåringer, høy fart og spenning. Påmelding av bil: vassbonnfritidssenter@gmail.com.

Arr: Nærmiljø

OPPEGÅRD HISTORIELAG

AKTIVITETER HØSTEN 2014

Aktivitet/tiltak	Tid og sted
Omvisning på Follo museum – litt ditt. Follos lokale og regionale museum i kulturbyen Drøbak . Inngangsbillett 50/evt. 60 kroner. Kafé - om ønskelig. Veteranbiltreff	Lørdag 30. august, kl. 12.00. Oppmøte på p-plassen ved museet. Følg skilt ved rundkjøringen nord for Drøbak City.
Foredrag v/Karsten Alnæs: ”1814, den usle og vanskelige krigen med Sverige, greide vi å bevare vår selvstendighet ?” I samarbeid med Oppegård Bibliotek.	Onsdag 17. september, kl.19.00, Biblioteket, Kolben, i Biblioteks-galleriet. Gratis adgang.
Busstur til Hafslund hovedgård, med omvisning. Videre til Skjeberg kirke med gravsted for Maren Juul, markant kvinne-eier av Ljansbruket. Hun bodde på Hafslund.	Søndag 5. oktober. Oppmøte bussholdeplassen v/ Statoil, Kolbotn kl. 09.30, Greverud skole kl. 09.45. Se nedenfor.
Omvisning, Hjemmefrontmuseet, Akershus festning. Omviser: Vår egen Nils B. Olsen.	Lørdag 1. november kl. 12.00, Oppmøte på Festningsplassen, ved Nasjonalmonumentet. Obs, det kan ikke parkeres på Festningsplassen. Inngangspenger: 25 kroner for pensjonister.

Bussturen til Hafslund hovedgård:

Det er mulig å entre bussen underveis langs Skiveien, kontakt i tilfelle Einar Skillebekk, tlf. 92050595, for avtale. Pris for bussturen, inkl. adgang til hovedgården, 150 kroner pr. deltaker. Evt. stopp på kafé, eget oppgjør.

Påmelding: Einar Skillebekk, tlf. 92050595 / 66991997,

e-post: skillebekk.einar@gmail.com,

eller Egil Wenger, tlf. 97749002 / 66802789, e-post: egil@wenger.no.

Som vanlig vil vi minne om aktivitetene, i OppegårdAvis og ØB.

Avsender: Oppegård Historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn

OPPEGÅRD HISTORIELAGS KALENDERE

Oppegård historielag har gitt ut kalendere siden 1990. I disse publikasjonene er det et vell av lokalhistorisk informasjon. De dekker hele spekteret av historie om bosetting, kommunikasjon, næringsliv, organisasjonsliv og andre kulturminner.

Kalenderne som vises på oversikten er til salgs, henvendelse til Egil Wenger, tlf. 66802789 / 97749002. E-post: egil@wenger.no eller Einar Skillebekk, tlf. 66991997 / 92050595, e-post: skillebekk.einar@gmail.com. Prisen er kr 50 pr utgave.

Den komplette kalenderoversikten:

- 1990: Oppegård kommune 75 år 1915–1990
- 1991: Diverse gamle bilder
- 1992: Husmannsplasser (kun kopiutgave)
- 1993: Gjersjøen
- 1994: Smaalensbanen – om jernbanen gjennom hele bygda.
- 1995: Oppegård – også en kystkommune (kun kopiutgave)
- 1996: Gamle Mosseveie – hovedveien mot sør.
- 1997: Skolene i Oppegård
- 1998: Postkort og posthistorie fra Oppegård
- 1999: Idrettslivet i Oppegård
- 2000: Et tilbakeblikk
- 2001: (Ingen kalender utgitt)
- 2002: Det mangfoldige foreningslivet (kun kopiutgave)
- 2003: Husene som forsvant (kun kopiutgave)
- 2004: Næringslivet i Oppegård
- 2005: Gjersjøvassdraget
- 2006: (Ingen kalender utgitt)
- 2007: Butikkene som forsvant
- 2008: Kommunevåpenets 17 middelaldergårder
- 2009: Dagliglivets kulturminner
- 2010: Gamle Hus i Oppegård
- 2011: Plasser i Oppegård
- 2012: Møteplasser i Oppegård
- 2013: Lokalhistoriske veinavn
- 2014: Gamle veier og veifar